

Monori szüreti menetelő

XIX.század végi népszokás rövidített aktualizált változatban.

Bemutatás éve: 2002. szeptember 28.-án, 13,00 órakor

Elöl három huszár, utána egy erős legény viszi a „szüret fáját”
gazdagon feldíszítve szalagokkal. Őket követik a csőszleányok és
csőszlegények /leányok vállukon szőlőskosarakkal/.

Ezt követi a táncosok sora, akik szatmári népviseletben táncolnak.

Ezután a bíróék hintaja következik. A hintón elöl a bakon a bíró és a
hajtó. Mögöttük a bíróné, a lányok és a jegyző.

A hintó után a borkirályok szekere, rajta a koronás legényekkel
lopótököt mutogatva a hordón ülve.

Ezután következik a zenekart vivő kocsi. Mögötte haladnak a felvonuló
hintók, kocsik. A csikósok lovon kerülgetik a bírói hintót, fáj a foguk a
szép bíró lányra. Tőlük távolabb a lovon ülő betyár.

A menet a Gazdaköri Székháztól a Dózsa György utcából indul a Főtér felé.
Közben szól a zene a táncosok bujdoszt táncolnak, közben odaérnek a Városi
Bíróság elé. A jegyző tust húzat, majd imígyen szól:

Jegyző: Laposhegy, Strázsahegy, Forrás-dűlő, Tete,
Monort híressé sok szőlődombja tette.
Címerünkben ott van a szép szőlőlevél,
Monort úgy ismered, ha pincébe levél.
Ne apadjon soha el a Strázsa leve,
Akkor télen-nyáron csak jókedvünk leve.
Nőjön tőle dolgos vincellérnek heve.
Tokajnál fényesebb legyen Monor neve!
Szőlőnk nem kímélték az idén a bajok,
Aggodalomra volt mindig valami ok:
Téli fagy, szárazság, jég, eső rothadás,
Szent Orbántól ránk fért most bizony az áldás!
Tavaly sok volt, gond volt, hogy értékesítjük
Most a kevesebbet jobban megbecsüljük!
És a Márton-napon majd egy jót koccintunk,
A borversenyekre minőséget adunk!

Dobszó, a zenekar tust húz és a bíró elkezd a szövegét.

Bíró: Jaja a szívem, jaja a hátam !
Hosszú az út amit bejártam,
bú bántja én homlokomat,
semmi nem űzi gondomat.
Hónap hosszat lesben álltam,
szőlőtőkét mustrálgattam.
Elfagyott-e, jött-e eső,
májusi lé jó nevelő?
Napokig az eget lestem,
lesz-e szőlő nagyot nyeltem...
s míg végül érkezett
szüreteken szorgos leszek.
Csöndes lett a határ, üresek a tőkék,
fürgé asszonykezek serényen leszédtek.
Ott jártam a szoknyák között,
szemem is csak gyönyörködött!
Nyálam csorgott, mit is láttam?
Jaj de sajgott is a hátam, mert az asszony,
nyújtófával eltángálta!

Bíróné: Vén gazember! Azzal biz én!
Rajtakaptam a cicerén !
Nemcsak bámult, sóhajtozott,
csöcsörészett, meg matatott.
Szégyen érte én fejemet,
bemocskolta hírnevemet!

Bíró: Asszony! Asszony! Hát mit beszélsz!?
Tán elhagyott a józan ész ?!...
Megígérem, hogy szemmel tartom majd a népem.
Ki rászolgál, támogatom /huncutul a nőkre érti/
Gyengébbeket felkarolom.
Nem a te hírneved érdekel most engem,
A Város hírnevét kell nekem emelnem!

Bíróné: Be nem fogja az én számat!
Beszél mindig csak ígéretet,
Szédíti a tisztos népet !

Bíró: Jaj csak asszonnyal ne kezdjen az ember!
Nem érte ez a város dolgát,
öröklétig járatja a száját!
Istenem, mily szusz fért beléd,
nyomkodd belőle kifelé !
Megmondtam tavaly is lesz itt minden szépen,
Üzletek is nyíltak itt is, ott is nézd meg!
Hogy főterünk milyen szép, láthatod te és más,
Este is mutatja: díszkivilágítás.
Vigadó, Bíróság kívül-belül szépült,
Templomunk megújult játszótér is épült.
És hogy ne lehessél ilyen rövidlátó,
A Strázsán elkészül gyorsan a kilátó.

Bíróné: Megkergült az uram, jaj az esze ment el!
Inkább élnék bizony vedlett verebekkel!

Bíró: Ahogy itt most széjjelnézek
peregnek előttem a képek.
Ne legyél már asszony ilyen borulató,
Stadionunkban is épült új lelátó.
A vasúton is lesz meglásd, aluljáró,
Zord sorompó helyett széles utat táró.
Jöjjön a sok vendég, magyar és külföldi,
Akárhonnan jöhet, borunkat dicsérni!
Borrendünk által mind híresebbé válunk,
Rajtunk a sor, híres borvidékké váljunk!

Bíróné: De itt van a pizsok, szemét
Nem veri ki a nép szemét ?
Mikor lesz már Monor tiszta?!
A vasút mikor lesz már jól átjárható,
Mikor készül már el a két aluljáró?
Meddig bukdácsolunk a feldúlt árkokba,
A piacot mikor vehetjük birtokba?

Bíró: Ne légy olyan heves, tüzes, támadó,
Tudom, hogy kéne még sok, mi kívánható.
Az igaz, hogy van még sokfelé szemét,
De sok új üzletünkre vesse a szemét
Az ki szépet akar látni és sorolni,
Egyre több helyen lehet már vásárolni!
Páratlan piacunk városunknak éke,
Sok helység irigyl, hogy nekik is kéne !
Ott mindent megkaphatsz, költhetsz pénzt, ha van sok,
Esőtől is megvéd az elegáns csarnok.
Utainkat sok gép ásta, vájta, túrta,
De elkészült végre a rég várt csatorna! ...
Szippantani nem kell már derítőt és mást,
Csak lopóval a bort, minél több szippantást.
Ígérem, jövőre már tényleg majd úszhatsz,
Remek uszodánkban frissülhetsz, újulhatsz.
Amit mondék, jegyzőnk írásba foglalja,
Törvény lesz majd ebből, mindenki láthatja.

Jegyző: Elvégeztük a város dolgát,
Nem ittuk meg a hegy borát,
Legyen nóta, víg kacagás
Hangoljon a cigányprímás.
Élvezzük a szép napot,
Mulassunk egy jó nagyot.
Sára asszony, s bíró uram,
Bizony viszket az én talpam!
Táncra sánta, táncra béna,
Magára vessen aki még nem járja.

Tust húz a zenekar. A bírói pár leszáll a hintajáról és komótosan táncolnak.
A népitáncosok eltáncolják a szatmári táncot. Majd indul tovább a menetelő,
a Nicolette Panzióig.

Jegyző: Hotel is épült már, Panzió is szép szám!
Sok vendéget kíván ide is a szép szám!
Mindenekelőtt a Monori Szüretre,
Jöjjenek sok helyről ide évről-évre.
Minden vendégünket jó borokkal várjuk,
Strázsa-hegy levével szívesen kínáljuk!
Tekintetes bíró uram parancsola nékem,
eresszem örömöm szerte szét a szélben.
Megkértem a lányát, kedves Ilonkám,
nyitogattam érte uras pállott-számát.
Nekem adá, nekem kedves apám-uram
elveszem hát mostan, erre adám szavam,
Ennek örömére táncoljatok vígan,
szóljon a zene ürítem poharam!

Tust húz a zenekar. A bírói pár leszáll a hintóról és komótosan táncra kerekedik.
Néhányan csatlakoznak hozzájuk, s vigadnak. A vigalom közben lesben áll a
betyár, addig forgatja a lovát, mígnem a hintóhoz ér, lovára kapja a bíróék
lányát, elvágtat vele.
Észreveszik a leányrablást, sikítanak, óbégatnak, a bíró üvöltve:

Bíró: Jaj ! Ellopták a lányom !
Betyár viszi mán
hetedhét-határon!
Csikósok, drága jó legények,
utána mind,
hozzátok, mentsétek !

Szomorú – kesergő zene szól, zokog a bíróné, a csőszlányok vigasztalják.
Ugrál a jegyző, kapkod össze-vissza, a bíró a hintónak dőlve szomorkodik.

Kis idő múltán lovak dobogása hallik, s hozza a csikós a nyeregben a lányt.
A nagy öröme tust húz a zenekar. A bírói család hintóra száll, a bíró szóra
emelkedik.

Bíró: Öröm ért engem, meg is jutalmazom,
Deli-derék, hű csikósom!
Kimentette Ilonkát a betyár kezéből.
Kiütötte a cudarját a lova nyergéből.
Megmásítom szavamat, elsőt visszavonom,
Lányomat a csikós hű kezére adom,
Ilyen jegyző nem kell a város fejének,
sem pedig a bíróék vejének !
Engedélyt adok legények és lányok,
hogy a menetelőt eltáncoljátok !

A népi játék legszebb része következik. A táncosok bemutatják a – menetelőt –
végigtáncolják a szatmárit – kecsesen egyenes derékkaal örömmel táncolnak,
ünneplik Ilonka és a csikós szerencsáját, - a jegyző csúfondáros bukását.
A tánc után megköszönik a bámuló népek tapsát.
A menet újra szép sorokba rendeződik és a MÁV Állomás felé halad tovább.
A MÁV Állomásnál megállnak. A bíró csendet parancsol.

Jegyző: Monoriak kapuja, hozz vendéget nekünk !
Ha már a Strázsára sínen nem mehetünk !
Nyisd föl a sorompót, hozz vendéget nekünk,
Hadd mulathassanak szesztestvéreink vélünk!

Bíró: Nehéz a tisztem, bánom mint a kutya,
hogy vállaltam verjen ki a magja!
Görcs a derekamban, asszony a nyakamban,
nincs ennek más semmi orvossága,
csak a Kosztánéknak fonom pálinkája!
Innék is belőle, hozzad Sára szentem,
S utána táncolunk is menten.
Tapló a szám, utca pora benne,
Kele János és Lukácsy Gyuri bora is jó lenne.
Kínáljatok csikóst, jegyzőt,
S táncoljuk a menetelőt!
S húzzad banda !

Leszáll a bírói pár, s a lánnyal a csikós táncol. A többiek körben táncolnak.
Több bábéskodót is megtáncoltatnak. A kínálókka a bíró és a bíróné táncol.
Megköszönik a kínálást és haladnak tovább – Wesselényi – Kistói úti saroknál.

Virág utca: A jegyző, aki eddig csöndben lapított, felugrik a hintóra sopánkodva mondja:

Jegyző: Kedves népek, Monor népe,
Megreped az ember szíve !
Kibánt velem jól a bíró,
hazug nyelve mint a kígyó.
Ellopatta orrom elől,
el az Ilona lányát,
lefizette hátam megett a cudar betyárját!
Lompos csikós visszahozta,
ölelgeti nézzed !
Én meg belédöglök.
A fene enné meg !

Bíró: Elhallgasson jegyző uram,
Én szólnék először,
Bokrosok, Feketék, Kovácsok !
A város feje szól most tihozzátok !
Kiszáradt a torkom!
Az asszony is kibánt vélem,
rám olvasta minden vétkem !
Összegyűlt az epe bennem,
orvosságot kéne vennem !
A Kalmár, meg a Fehér
bora lenne a kenőcs !

Bíróné: Vén gazember. Adok én kenőcsöt,
lekapom a kocsi-lőcsöt,
eltángálom jól a hátát,
megadom a patikáját.
Mit ígért az uram. Emlékeznek rája??
Járt a szája, mint a kacsá micsodája !